

KEMALİZM ve TÜRKİYE'NİN GELECEĞİ

Ergun Aybars

Türkiye'nin bugün pekçok sorunu var. Bu problemlerin kaynakları nelerdir? Türkiye bugün ne düzeydedir? Sorunu, sadece kendi ana meselelerini çözmek midir? Bütün bunların öncesinde bilinmesi gereken şey, yakın tarihimizdir. Atatürk'ün Türkiye'ye getirmiş olduğu bir üst kimlik kültürünü yeterince gerçekleştirebildik mi, nasıl bir üst kimlik ortaya koyduk? Bu üst kimliğin tarihsel malzemesi, hangi tarihsel mirastan alındı, hangi ideolojik temele dayandı? Hangi sosyal ekonomik malzeme ile ne inşa edilebilirdi, ne inşa edildi? Bunları çok iyi görmemiz lâzım.

Bence Kemalizm eşittir Atatürkçülük. Çünkü Türkiye'de ikisi birbirinden ayırmış gibi bir kültür yaratıldı. Sanki iki tane ayrı insan, iki ayrı dünya görüşü varmış gibi, iki ayrı dünya görüşüne dayalı iki ayrı devrim yaşanmış gibi gençliğin kafasında iki ayrı imaj yaratıldı. Hatta inkılâp kelimesi ile devrim kelimesi aynı imajın aleti edildiler. Ulus kelimesi ile millet kelimesi aynı imajın aleti haline getirildiler. O kadar büyük hatalar yapıyoruz ki. Örneğin, ulusçuluk kelimesi. Ulusçuluğun Arapça kelime karşılığı milletçilik demektir. Milletçilik diye bir şey var mı? Yok, milliyetçilik var, nasyonalizm karşılığında aldığımız. Millet-milliyet-milliyetçilik, ulus-ulusal-ulusalcılık. Biz daha terimler üzerinde bile yeterince uzlaşmış değiliz. Yani önce basiti çözelim, basit problemi görmeden büyüğü çözemeyiz.

1823 yılında Harp Okulu açıldı Osmanlı Devleti'nde. Ama Harp Okulu'nda eğitim görebilecek yeterli düzeyde lise eğitimi almış öğrenci bulunamadı. O nedenle Harp Okulu meyvelerini 1880'lerde verdi, yarım asır sonra. O zaman, çok basit olarak şunu koyalım ortaya. Kemalizm nedir? Çok basit. Emperyalizm karşısında kendisini 1919'un elverdiği sınırlar içinde kurtarabildiği şeylerin tümüdür. Nedir bu? 1919'dan 1920'ye aktarılırken Misak-ı Milli'ye dönüşmüş bulunan ulusal sınırların, ulusal bağımsızlık ve ulusal iradeye, ulusal egemenliğe bağlanmasıdır.

Peki 1919'un şartları içerisinde bunun başarılması acaba mümkün müydü? Tüm dünyanın ortak görüşü, mümkün olmadığı yönündeydi. İngiliz Genelkurmayı'nın, Fransız Genelkurmayı'nın, İngiliz politikacılarının, Amerikan Genelkurmayı'nın ve Amerikan Başkanı'nın, Sultan Vahidettin'in, Kazım Karabekir'in Ali Fuat Paşalar'ın... Hepsinin ortak düşüncesi Anadolu, bir bütün olarak Türkiye kurtarılamaz idi. Neresi kurtarılabilir? İşte Kazım Karabekirler'in kafasında, Doğu Anadolu ve İç Anadolu kurtarılabilir. Yani Trakya'yı ve Batı Anadolu'yu kurtarmak mümkün değildir.

Bir tek insanın bunun tümünün kurtarılabilceğine inanmış ve bu projeyi en yakın arkadaşlarının direnmesine karşın ısrarla hayata geçirmeyi başarmış. Başarıırken öylesine büyük güçlüklerle karşılaşmış ki... Hıyanetler, isyan, açlık, sefalet... Anadolu insanı ortak iradeye, ortak bir projeye sahip değil. Öyle bir kültürü yok. Yüzyıllarca geleneksel, dinsel otorite olarak Osmanlı'yı bilmiş. Ne emrederse Allahın emridir diye itaat etmiş. İtaat etmezse dağa çıkmış. İki tane seçenek var: Ya itaat edecek ya dağa çıkacak. O yüzden ki zaten 19 ve 20. yüzyıl Anadolu'su bir eşkiya kültürüne sahiptir.

1919'un genel tablosu şöyle: Atatürk'ün net ifadesi ile dünyanın dörtte üçü sömürülen, geri kalmış ülkelerden oluşuyor. Dörtte biri kendi arasında hesaplaşmış, sanayileşmiş, sanayi devrimini yapmış, hani Mehmet Akif'in tek dişi kalmış canavar diye söylediği emperyalist güçler. Bunlar hesaplarını bitirmişler. Mağlup olan taraf dayağı yemiş bir tarafa çekilmiş, galip olan taraf da dünyanın nimetlerine el koymuş. En büyük nimet de petrol. Çünkü petrol 20. yüzyılın temel enerji maddesi. Petrole hakim olan dünyaya hakim olur stratejisi 20. yüzyılın başında ortaya konmuş. Günümüzde de Basra Körfezi'nde cereyan eden bütün olayların altında yatan ana sebep dünyanın kontrolüdür. Japonya'yı, Avrupa'yı buradan kontrol edersiniz. Amerika musluklara el koyduğu içindir ki, bugün Japonya'yı da, Avrupa'yı da kontrolü altında tutmaktadır. Yani sadece dolar rantı dışında askeri, siyasi kontrol mekanizmasıdır. 20. yüzyılın başında bu topraklar Osmanlı'ya aitti. 1919'da savaş başladığı zaman Osmanlı'nın artık ömrü bittiği için yeni Türkiye'yi kuracak olan güç 1919'un malzemesi ile Basra Körfezi'ni düşünemiyordu.

Düşünebildiği şey Musul'u alabilir miyim? Musul'u da Misak-ı Milli'ye dahil ediyordu. Ama hatırlayın Musul'u sonunda alamadık. Musul, Misak-ı Milli'de olduğu halde alınamadı, 1926'da

kaybedildi. Onu alabilecek olan ekonomi, teknoloji, o teknoloji ve ekonominin yaratacağı bir silahlı kuvvetin olmaması nedeniyle kaybedildi.

1919'un dünyasının dörtte biri, çeliği eritmiş makine yapmış, bilgiyi tekniğe dönüştürmüş, ekonomik zenginlik yaratmış; emperyalizmin kaynağı. Ama başka bir anlamda da Batı uygarlığını yaratmışlar. Yani adamın iki yüzü var. Mehmet Akif tek dişi kalmış canavar diyor; ama yanlış, bütün dişleri sapasağlam azgın bir canavar. Hâlâ öyle. Şimdi bu azgın canavarla hesaplaşırken Atatürk'ün tezi şu: Ben bunu mağlup ettim. Bunu denize döktüm, bu yine gelecek. Bunun tekrar gelmesini engellemem için o güç kadar güçlü olmam lâzım. Aslında stratejide buna caydırıcı güç denir. Bakın Roma İmparatorluğu ile Kartaca üç savaş yaptı. Bütün muharebeleri Kartaca kazandı ama harbi Roma kazandı ve Kartaca'yı tarihten sildi. İngilizler'in bir tarihi sözü vardır: *"İngiltere muharebeleri kaybeder ama harbi kazanır."* Ve gerçekten tarihine baktığınız zaman İngiltere, Almanya karşısında bir çok muhabere kaybetti. Napolyon'a karşı bir çok muharebe kaybetti, ama sonunda harbi kazandı. Üç büyük harbi kazandı. Öyleyse strateji, muharebelere yönelik değil, harbi kazanmaya yönelik olmalıdır. İşte Kemalizmin stratejisi budur. Harbi kazanmaya yönelik stratejidir.

İstiklal Savaşı'nda daha Erzurum'da askeri stratejisini şöyle belirliyor Mustafa Kemal: Bizim hedefimiz sonunda Batı, Yunan cephesidir; onu elde edene kadar Doğu ve Güney cephele tasfiye edilmelidir. Üç sene sonra -bakın hemen demiyor- bütün gücümüzü toplayıp Yunan cephesine yükleneceğiz ve onun işini bitireceğiz. Bir tek taarruzla işini bitireceğiz. Kısmi başarılar uğruna yapılabilecek olan her türlü saldırının sonunda alınabilecek bir mağlubiyet demoralize olmamıza neden olur. En yakın arkadaşı Ali Fuat Paşa bunu dinlememiş, Gediz Taarruzu'nu yapmıştır. Görevden almıştır.

Kurtuluş Savaşı çok kötü şartlar altında yaşandı. Hiyanetler, asker kaçakları, casuslar, bozguncular, Anadolu insanı aç, perişan sefil, salgın hastalıklar, çıplak insanımız... Somut anlamda çıplak, askere çağırıyorsunuz, adamın ayağında çarık yok, sırtına giyecek paltosu yok, zatürreden ölüyor. 9/10 bin kişi 1921 kışında zatürreden cepheye varamadan öldü. Tifodan, dizanteriden insanlarımız kırılıyor. Tifüsten, frengiden, bel soğukluğundan kırılıyor insanlarımız. Şimdi bu tablodan Mustafa Kemal bir bağımsızlık savaşı yarattı.

Sonra 1923... Başka bir tablo. 1923, 10 yıl savaştan çıkmış bir Anadolu. Bu perişan tablodan 1923'te Mustafa Kemal ne yaratabilir? Darülfünun, -İstanbul Üniversitesi oldu şimdi- 2100 öğrencisi var. Yani 13 milyon nüfusu olan bir ülkede 2100 öğrencisi var, bunun 200 kadarı da kız öğrenci. Bugün en küçük yüksekokulumuzun öğrenci sayısı 2 binin üzerinde. Kişi başına düşen ulusal gelir 70 doların altında. Teknik personel hemen hemen hiç yok, fabrikası yok, sanayi bilgi birikim yok, hiçbir şeyi yok. Tuğlasını, kiremitini dışarıdan getiriyor. Pamuğunu dokuyacak fabrikası yok. Amerikan bezi diye kefen bezini bile yurt dışından getiriyor. Ustası yok bina inşa edecek. Ankara'da bütün binaların mimarları Alman, Fransız, Macar mühendis ve mimarlardır. İşletmeler tamamen yabancıların elinde. Rejiden tutun da demiryoluna varıncaya kadar.

Demek ki Kemalizm 1923'de yola çıktığı zaman projesi çok nettir, tek yön vardır. Mustafa Kemal'in projesi şu: Türkiye'yi çağdaş uygarlık düzeyine götürmek. Bu cümlede çok basit olarak şunu görürsünüz. Biz neyiz? Geri kalmış bir ülkeyiz. Bunu tespit ediyor. Hamaset nutukları atmıyor. Büyük Türkiye yaratacağım, küçük Amerika yaratacağım demiyor. Çağdaş uygarlık diye bir şey var. Bu bizim canımıza okudu. Geldi kapımıza kadar, İstanbul'u işgal etti. Anadolu'nun bağrına kadar girdi. Biz bunu bir defa mağlup ettik, ama bu bir daha gelecek. Bunun karşısında bizim de onun kadar güçlü olmamız lâzım. Öyleyse onu öğrenmemiz lâzım. O nedir?

O, sadece emperyalizm değildir. O, bir uygarlıktır. Emperyalizm, o uygarlığın dışa dönük sömürü adıdır. Ama o uygarlığın kendi içinde bir yaşam tarzı, bir dünya görüşü, bir ahlak anlayışı, bir siyaset düşüncesi vardır. Bu uygarlık öyle basit bir uygarlık değil, karmaşık bir uygarlıktır. Öyleyse onu anlamamız lâzım. 19. yüzyıl sanayi devrimi ile beraber milliyetçilikten faşizme, komünizme varıncaya kadar demokrasiyi de ortaya çıkarmıştır. Bütün bu ideolojilerin hepsi bu uygarlığın bir ürünüdür. Öyleyse bu uygarlığı iyi teşhis etmek lâzım. Diyor ki Atatürk, Batı uygarlığı ne yalnız Antik Yunandır, ne Romadır, ne Rönesanstır, ne Hristiyanlıktır, ne kapitalizmdir. Batı uygarlığı bütün bunların sentezinden oluşmuş, sonuçta akla ve bilime dayalı bir yaşam tarzıdır. Öyleyse bizim yaşam biçimimiz herşeyden evvel akla ve bilime dayanmalıdır. Ana nokta bu.

1923'ün Türkiye'si işte bu korkunç malzeme ile ortak kimlik yaratacak. Yüzyıllarca mezhep çalışması yaşamış olan bir ülke, dervişlerin yüzyıllarca sömürdüğü bir Anadolu, feodal üretim üstü. Ve etnik gruplar üstü ortak bir ulus devlet yaratılacak. Onun malzemesi hazır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde hazırlanmış, ortak dil. Kimse başka dil kullanacağım diye diretmemiş. O meclis ortak dili Türkçe olarak kendiliğinden kabul etmiş. O Meclis biraz direnmiş, Türkiye kelimesinin Büyük Millet Meclisi'nin başına konmasına; ama ezici bir oy çokluğuyla Millet Meclisi demeyi de kabul etmiş. O meclis içerisinde Türk, Kürt, Laz, Çerkesi de bir arada tutmayı kabul etmiş. Hepsini ortak davada, ortak ideolojide bir arada kaynaştırmış. Mehmet Akif Arnavut, Rauf Orbay, Başbakan Çerkes.

Anadolu'da 1919-22 İstiklal Savaşı'nda etnik gruplar taraf tutmamıştır. İnsanlar, saraycı, hain ve Anadolu'nun kurtuluşundan yana olanlar diye ikiye ayrılmıştır. Yani Çerkes'in bir kısmı ihanet etmiştir, diğer bir kısmı gelip onu vurmuştur. Anzavur da Çerkestir Anzavur'u tepeleyen Ethem de Çerkestir. Anadolu'daki harekete bakarken Çerkesler şu tarafta, Arnavutlar bir tarafta demek söz konusu olmadığı içindir ki, Atatürk, İstiklal Savaşı sonrasında yeni projeyi hazırlarken hukuki yapıyı biçimlendirirken bu malzemeye en uygun olan reçeteyi getirmiştir. Laikliği, mezhepler üstü din politikasını ortaya koymuştur. Aklın ve bilimin önemini ortaya koymuştur. Ulusal egemenliği, ulusal birliği ortaya koymuştur.

Bakın Atatürk'ün imzası ile yayımlanan 6 ilkeye. Bazı sözde aydınlarımız derler ki 6 ilkede demokrasi yoktur. Okumamışsın, bilgi sahibi olmadan ahkam kesiyorsun. Uğur Mumcu'nun çok güzel bir sözüdür. Hatırlarsınız 1992'de Mehmet Altan'a söylemişti. Çünkü 1992'de Mehmet Altan demişti ki, televizyon ekranında 1925 yıllarını kast ederek. *"Bu memlekette İstiklal Mahkemeleri 30 bin kişiyi asmıştır, ama hiç kimse hiçbir araştırma yapmamıştır."* Ben bu sözünü çok iyi hatırlıyorum, bandı da var. Uğur Mumcu dedi ki, *"Siz bilgi sahibi olmadan fikir ediniyorsunuz. Siz Prof. Dr. Ergun Aybars'ın yeni kitabını okumamışsınız."* Benim doktora, doçentlik tezlerimdi. Ama bir üniversite aydını, üniversite hocası bu konuyu araştırmaksızın yalnızca Kemalizmi karalamak için böyle şeyler söylüyordu. Çok üzücüdür.

Üniversite öğretim üyesi olan biri -isim vermeyeceğim-, televizyonda Atatürk'e faşist dediği zaman kendisine şunu sordum. *"Peki, tezinizi, ona kullandığınız sıfatı tartışırız, o ayrı konu ama bir soru soracağım. Medeni Bilgiler kitabını Atatürk o zaman niçin yazdı?"* Karşılık olarak *"Hangi kitap"* dedi. Dedim ki *"Bakın Medeni Bilgiler diye Atatürk 1932-33 yıllarında bir ders kitabı yazdı ve ortaokul lise öğrencilerine ders kitabı olarak okutturdu. El yazıları arkasında var kitabın, hiç kimse reddedemez. Diyor ki, bu kitabında Atatürk, demokrasi, insan hakları, özgürlük, vicdan özgürlüğü, basın özgürlüğü, dernek kurma özgürlüğü, eğitim özgürlüğü, toplantı özgürlüğü olmayan bir ülkede demokrasi olmaz. Bunların sağlanması gerekir. Bunu niye öğretiyor o zaman, bir faşistin kendi öğrencisine demokrasiyi öğrettiği görülür mü?"* Ama arkadaş yine de kitabı hatırlayamadı.

Başka bir örnek daha vereyim. Altan kardeşlerden Ahmet Altan'la İzmir'de Erdal Öz'le birlikte bir panele çıktık. Salonda dinleyici kitlesi de onların müşterisi. Biz espri olarak böyle deriz. Hemen Kemalizm faşizminden aldı, 12 Eylül'e kadar getirdi. 12 Eylülle Kemalizmi özdeşleştirme taktiği, güzel örnekler, insan hakları, güzel bir konuşma. *"İnsan hakları özgürlük demokrasi konusunda söylenen her cümlemin altına imza atarım."* dedim. *"Ama bilimsel hiçbir değeri yok. Çünkü bilim gerçeği ortaya koyar. Bu konuşma Marksizmi de reddediyor. Çünkü Marks'ın teorisinde altyapı üstyapıyı yaratır."* Daha sonra da örnek verdim. *"1924 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin Devlet Demiryolları İstanbul Haydarpaşa'dan İzmit'e tren kaldırıp İzmit'e vardırarak; Türk makinist kullanacak, Türk görevliler çalıştıracaklar. Tüm Türkiye'de ve dünyada alay konusuyoruz. Türkler bu treni oradan oraya götüremezler. Tren İzmit'e vardığı zaman öyle büyük bir coşku yapıyoruz ki, başardık diye. Neyi başardık? Bu kadar basit bir şeyi bile başarabilecek teknik personeli olmayan bir ülkeyiz 1924'te. Siz 1924'te bu malzemeden demokrasi çıkaramazsınız. Sayın Altan 1924'te bu malzemeden demokrasi çıkarabiliyorsa o zaman hemen Fransız Anayasası'nı alsın götürsün Afganistan'a versin. Afganistan 3 sene sonra 5 sene sonra güllük gülistanlık demokratik çağdaş bir ülke olsun. Olmaz! Neden olmaz? Bir ülke kendi sosyal düzeyinin, demokratik kültürel düzeyinin üzerine kendi sistemini, kendi düzenini, kendi yaşam biçimini inşa edebilir. Aşiretten demokrasi çıkmaz. Ümmetten demokrasi çıkmaz. Demokrasiye o birikimi sağlamış olan bir ülkede ancak bulunabilir."*

1924 Anayasası kuvvetler birliğine dayalı bir anayasadır. Ağırlık olarak devrim yapılıyor. Devrim çok partili bir sistem içinde yapılmaz. Maurice Duverger, Arnold Toynbee, Niyazi Berkes, Hıfzı Veldet, Tarık Zafer Tunaya, benim çağdaşım olan Feroz Ahmed, hemen aklıma

gelen isimler; Atatürk'ü eleştiren ve saldıranlar bu araştırmacıların kitaplarına atıf yazmazlar. O zaman biz de bunlar olaya tek gözle bakıyorlar, önyargı ile bakıyorlar deriz. Öyleyse Türkiye'de Kemalizme gerçekçi olarak bakalım. Neyi görüyorsak gerçekçi biçimde ortaya koyalım. Ben İstiklal Mahkemeleri'ni araştırmaya başladığım zaman önyargım vardı. Sanıyordum ki, İstiklal Mahkemeleri on binlerce adamı asmış ve incelerken rakamları buldukça hayal kırıklığına uğradım. Arşive giriyorum tarıyorum, basını tarıyorum, hatıra kitaplarını tarıyorum. Ortak rakamları bulacağım, 1350 kişi çıktı karşıma. Cumhuriyet Dönemi Şeyh Sait İsyanı, İzmir Suikasti, şapka olayı falan, 1360 kişi azami. Hani o 30 bin kişi denen dönem. Ben bunları ortaya koyduğum zaman çoğu kimse hayal kırıklığına uğradı. Uzun süre zaten kimse aldırmadı da. 1990'larda Atatürk'e saldırı yoğunlaşıp, Emine Şenlikoğlu'ndan Abdurrahman Dilipak'a, Altan'lara varıncaya kadar ikinci Cumhuriyet tartışmaları ortaya çıkınca, Atatürk'e saldırmak için İstiklal Mahkemeleri'ni malzeme olarak kullandılar. Okumadan, bilmeden saldırdılar. Sonra, benim kitabımı da meşhur ettiler, 4-5 baskı yaptı. Onların sayesinde iyi para da kazandım. Ama tabii onların bu tezlerinin Türkiye'de çeşitli yerlerde beğeni kazanmasının da ayrı bir nedeni var. O da dinleyici durumunda olanların bilgisizliği. Özellikle üniversite gençliğinin yakın Türk tarihini ve dünya tarihini çok iyi bilmeleri gerekir.

1930'ların Türkiye'sinden demokrasi çıkmazdı. Ama demokrasi hedeflenmiş bir devrim yapıldı. Duverge'den Feroz Ahmed'e kadar saydığım bütün isimlerin ortak görüş noktası; Kemalizmin kendi çağındaki totaliter rejimlere benzemediğidir. (Bazı yazarlarımız otoriter diyorlar, ama ben o otoriteyi de devrimin karakterine bağlıyorum. Devrim hedefine varıncaya kadar otoriterdir.) Kemalist Devrim'in hedefi, çağdaş uygarlık düzeyine ortak bir kimlik yaratarak ulaşmak. Mustafa Kemal 1930'da Fethi Okyar'a Serbest Fırka'yı kurdurduğu zaman ondan tek şey beklemişti: Milli Cumhuriyet'in laik niteliğine sadakat. Çünkü cumhuriyet 7 yaşındaydı ve altyapısı hazırlanmamış bir ülkede, Atatürk demokrasi denemeye çalışıyordu.

Kemalizmde devletçiliğe geliyoruz. Acaba Kemalizmde devletçilik doktrin midir, araç mıdır? Doktrin değildir. Kemalizmden sosyalist olmasını beklemeyin, hayal kırıklığına uğrarsınız. Çünkü Atatürk sosyalist değildi. Sosyalizm, bilimsel bir öğretiler. Sosyalizmin Rusya'da uygulanışı ise başka birşeydir. İkisini birbirine karıştırmamak lâzım. Sosyalizm işlevini önümüzdeki yüzyıl yine sürdürecektir. Sovyetler Birliği dağılmış olabilir ama sosyalizm bir öğreti olarak, bir ekonomik model olarak, bir siyasi model olarak, bir ideoloji olarak önümüzdeki yüzyılda yaşayacaktır. Başka bir biçimde bilgi çağının değişen şartları içinde kendisine yeni bir yer bulabilir. Bu da benim sorunum değil. Benim sorunum şu. Mustafa Kemal Atatürk'ten sosyalist olmasını beklemeyin. O ulusal, laik cumhuriyetçidir. Hatta 1970'lerin ifadesiyle burjuva diyebilirsiniz. Çünkü 70'çiler öyle diyorlardı. Bir yana Lenin'in fotoğraflarını koyuyorlardı, bir yana da Atatürk'ün fotoğraflarını. 68 kuşağının Dev Genç, Dev Yol'cuları bize bir süre Leninizmi Mustafa Kemal'in şekeri ile yutturmaya çalıştılar. Buna çok kızıyorum. Ben bir sosyalist devrimcinin eylemine saygı duyarım. Ama bir sosyalist devrimcinin Mustafa Kemal'in şekeri ile bana sosyalizm yutturmasına saygı duymam. O bence çok çirkin bir yöntem. O, takıyyenin en kötüsü. Refah Partisinininkiyle bu takıyye arasında hiç bir fark yoktur. Günümüz için de aynı şeyi söylüyorum. Günümüz için de Mustafa Kemal'in arkasına sığınan sosyalistler de var. Bunlar bugün bizim Atatürkçü Düşünce Derneği'nin içinde de görülüyor. Kendi, sosyalist düşünce derneklerini kursunlar; bir demokrat olarak onların her türlü özgürlük hakkını desteklerim. Ama bazı şeyleri birbirine bulaştırarak gençleri aldatmanın da anlamı yoktur. Bir sosyalist düşünce derneği beni çağırır konferans isterse veririm. Ama onları memnun etmek için değil, ben bildiğimi söyler; eleştiririm.

Türkiye beş yıllık kalkınma programını 4 senede tamamladı. 1933'ten 37'ye. Yüzde 8 kalkınma hızı ve sıfır enflasyonla başardı bunu. Ve rejimin bir bakıma da projesi olan demiryolları adeta devletçiliğin, ılımlı devletçiliğin de sembolü oldu. Marşlara bile yansdı. Ama 1950'den sonra Kemalist projeler bir tarafa atıldı. Demiryolları çöpe atıldı, faturasını bugün öduyoruz. Hatırlayın, 1988'in Başbakanı Turgut Özal "*Demiryolu yatırımcılığı komünizmdir*" demişti. Oysa merhum Amerika'yı da, Avrupa'yı da, Japonya'yı da çok yakından bilen, tanıyan bir insandı. Geçenlerde Almanyadaydım. 10 gün boyunca konferans verdim. Şehirlerarası yolculuk hep trenle yapılıyor. Şehirlerarası otobüs yok zaten. Hamburg Frankfurt arası 600 km, hızlı trenle 3 saat. İzmir'den Ankara 15 saat, 600 km. Bütün Almanya, fabrikalar, herşey birbirine demiryolları ile bağlanmış. Biz otomobilleri fabrikadan alıp TIR'larla taşıyoruz.

1950'lerde birileri bize kendi ulusal politikalarımızın dışında politikalar önerdi. Adnan Menderes'le başlayan bir sapma dönemi idi bu. Ekonomide önerilen projeler, askeri projeler,

silah fabrikalarımızı kapatıp dışa bağımlı hale gelmemiz, imam hatip okulları...Türkiye'nin Türk-İslam sentezci bir ülke olması istendi; hatta ılımlı İslamcılığın Türkiye'nin rejimi olması amaçlandı. Ve Türkiye bu oyuna geldi. Düşünürüm hep, tarihi bilmedikleri için mi bu insanlar bu oyuna gelmişler, bu oyunu yutmuşlardır? Çünkü aynı projeyi Türk İslam sentezciliğini, yani İslamcılık ve Turancılık'ı bize 1900'lerin başında Almanya önerdi. Almanya dedi ki sizin büyük bir imparatorluk olmanız için önünüzde iki tane imkân var: Turan alanı ve İslam alanı. Siz bunları ancak, ancak ben Rusya'yı mağlup edersem ulaşırsınız. Enver'in çok hoşuna gitti bu ve beklemeksizin Almanya ile beraber 1914'te savaşa girdi. Osmanlı'nın da kaderi bitti.

1950 projesi şuydu: NATO sınırları bizim Doğu sınırlarımızda bitiyor. Ya Sovyetler Birliği, İran üzerinden Basra Körfezi'ne inerse; Afganistan, Pakistan üzerinden Hint Okyanusu'na inerse... Bu nasıl durdurulur, o dağlık arazide İngiliz askeri, Amerikan askeri mi savaşıacak? Öyleyse Sovyetler Birliği'ne karşı oraların kendi halkları savaşa hazırlanmalı. Ve Yeşil Kuşak teorisi gündeme geldi. Bu teoriye Türkiye de dahil edilerek, adına CENTO dendi ve uygulamaya konuldu. Günümüzde bakıyorsunuz Sovyetler Birliği dağılınca geriye ne kaldı? Şeriat kaldı. İran, Afganistan ve Pakistan şeriatla yönetiliyor. Türkiye'de şeriat tehdit haline getirildi ve Türkiye bunun faturasını 1997'de demokrasi ile hesaplaşarak ödemek durumuna geldi. Türkiye 1997'de 28 Şubat kararları ile rejim mi, demokrasi mi çizgisine getirildi. Geçen sene sevgili Toktamış Ateş'le Tire'de panelimiz vardı. Ben biraz sert konuşurum. Toktamış da tam tersine çok yumuşaktır. "Aybars çok kötümser" dedi Toktamış. Ben de "Sevgili Toktamış, ben rejim için kötümser değilim. Kemalizm, kuruluşundaki yöntemi neyse bugün varlığını sürdürmek için gerekirse o yöntemi devreye sokar, rejimini yine kurtarır. Ama bunun faturası demokrasiye çıkarılır. Demokrasi 10 sene 20 sene geriye atılır. Ben çözümü demokrasi içerisinde arayan ve demokrasiyi yeniden askıya almaksızın çözüm bulmaya çalışan bir insanım. Endişem demokrasi içindir, rejim için değil." dedim.

Değerli arkadaşlar, 2000 yılına gireceğiz. Benim 2000 yılına ait projem yok, ama düşüncelerim var tabii ki.

Az önce bahsettiğim Ahmet Altan'la yaptığımız panelden sonra birisi kalktı, "Avrupa Birliği'ne girersek, sizin Atatürkçülük ne olacak?" diye bir soru sordu. Ben de, "Atatürkçülük hedefine vardığı için gündemden kalkar." dedim. Bunu bana bir Amerikalı, İzmir'de bir kültür müdür yardımcısı sordu. Yüzde 99 CIA ajanıdır bunlar. 1988 yılında orada Enstitü'yü kurduğum yıllar. "Biz, George Washington'u senede bir defa anarız biter; ama siz 10 Kasım'larda Atatürk'ü düdükle, içki yasakları ile... anıyorsunuz." dedi. (Ben içki yasağına ve sinemaların, eğlence yerlerinin kapatılmasına karşı olan biriyim. 1988'de Atatürk Araştırma Bilim Kurulu üyesiyken 10 Kasım'ların matem değil, Türkiye'nin hesaplaşma günü olmalıdır mantığıyla bu yasakların kaldırılmasını ben önerdim. Bu Başbakan'a iletili. Sonra Özal da kendisi bunu keşfetmiş gibi cesaretle ortaya koydu. Sonra 1995'te protesto ederek ayrıldım.)

Amerikalı'ya "Siz George Washington'u herhalde yeterince öğrenmediniz. Sizin başkentinizin adı Washington. Biz başkentimize Atatürk dedik mi, Kemalyeri dedik mi? Siz demek ki daha fazla büyütmüşsünüz. Dünyadaki en büyük heykellerden biri Washington'un heykelidir. Ama siz Ortaçağı yaşamadınız. Siz emperyalizme karşı bizim verdiğimiz mücadele vermediniz. İngiltere ile aranızda okyanus vardı. Yelkenli gemilerle asker taşıyabilmek o tarihte çok güçtü. Ve bir anayasa koydunuz, o anayasa insan haklarına dayanıyordu; ama insan haklarını 150-200 sene sonra gerçekleştirebildiniz. Sizin tarihinizde zenci olmak istemezdim ben. Sizin tarihinizde, sizin ülkenizde ben Meksikalı, Porto Riko'lu olmak istemezdim. Hele kızılderili olmak hiç istemezdim. Oysa bizim tarihimiz için bunları söyleyebilecek hiç kimse yoktur. Bizim, Kemalizme ya da Atatürkçülük'e, Ortaçağ karanlığından kurtulup çağdaş, sanayi devrimini yaşayan toplum hedefimize ulaşabilmek için ihtiyacımız var. Bir gün biz bunu başarabildiğimiz takdirde, o zaman siz hiç merak etmeyin, biz de Atatürk'ü senede bir defa anarız. " dedim. Atatürk'ün 10. yıl Nutku'nda el yazılarında bulunan ama resmîyette Nutuk'a konmamış bir cümle vardır: "Projem gerçekleştiği gün senden ve beşeri alemden bir tek şey bekliyorum, beni hatırlayınız" diyor Mustafa Kemal. Amerikalı'ya söyleyince Atatürk'ün bu cümlesini, Amerikalı şaşırdı. "Siz dedim bir şey daha bilmiyorsunuz, sizin bir generaliniz 1932'de Türkiye'ye geldi; Mc Arthur. Japonya'yı teslim alan, sonra da Orgeneral olan Mc Arthur. Atatürk ile uzun uzun konuştular. Atatürk ona dedi ki, 40'ların yılların başında 30'lu yılların sonuna doğru yeni bir dünya savaşı patlak verecek. Bu savaşın galibi ne İngiltere ne Almanya olacak. Amerika ve Sovyetler Birliği olacak. İşte, bu insan ileriye böyle görebilen bir insan."

Sayın arkadaşlarım, Atatürkçülükten çok fazla bir şey beklemeyelim. Biz, önce kendi

meselerimizi çözelim. Biz Türkiye’de Atatürk’ten 50 yıldır uzaklaşmış olmanın faturalarını ödüyoruz ve o uzaklaşmanın karşılığında da sınırlarımızda veya uzakta, bizim içişlerimize şu veya bu şekilde karışmak isteyenler; bizim bu hastalıklarımızı, çözemediğimiz problemlerimizin kabuklarını kaşıyıp tahriş ediyorlar. Ne yapıyorlar? 1974’te Kıbrıs olayından sonra ASALA’yı ortaya koyuyorlar. 1982’de ASALA’yı çekip, PKK’yı sahneye sürüyorlar. İrticayı karşımıza koyuyorlar. Ondan sonra aba altından sopa gösteriyorlar. Alevi-Sünni çatışmasını tahrik ediyorlar. Yani, çözemediğimiz problemlerimiz şu anda karşımıza bir tehdit unsuru geliyor.

2000’li yıllarda benim düşüncem Türkiye’nin her şeyden önce bilgi çağını yakalamasıdır. Ve Türkiye’yi bu insanların yönetebileceği mekanizmayı, bir sistemi gerçekleştirmesidir. İşine gelenin demokrasi dediği siyasal bir düzen oluştu. Ama bu demokrasi değil. Bu dejenere olmuş bir şey. Adına ne dersiniz deyin, ama demokrasi değil. Bu kime yarıyor? Bölücüye yarıyor, şeriatçıya yarıyor, hırsıza, rüşvetçiye, yolsuzluk yapana yarıyor. Osmanlıcı’ya yarıyor. Siyasal partileri kendi hegemonyaları altında tutan liderler cuntasına yarıyor. Gerçek anlamda ülkeye ve ulusa yaramıyor. Bu sistem Türkiye’deki yetenekli, dürüst, ülkeyi kendinden önce düşünen insanı gündeme getirmiyor. Gelenler var, içlerinde tenzih edeyim, içlerinde gerçekten çok dürüst insanlar var; ama sistem onları köşe başlarına getirmiyor. Yani yöntemi ve politikaları tayin eden onlar olamıyor. Sokrates’in bir sözü vardır, politika pisliktir diye. Politikaya girmezseniz, pislik sizi yönetir diyor. Türkiye bununla karşı karşıya. Demek ki bizim çözmemiz gereken birinci problemimiz siyasal yapımızda dürüstlerin, mekanizmaların başına geçebileceği modeli oluşturmak. Bu başkanlık olamaz mı? Bu sözler de söylenebilir. Ama zannediyorum ki Türkiye’de başkanlık tartışmaları hep bir kişinin veya birkaç kişinin malı böyle götürebilir miyim düşüncesinde düğümleli kalıyor. Atatürk 1923-25’lerde sistemlerin hepsini incelemiş. Amerikan başkanlık sisteminde karar kılmış. Vakit olsaydı neden orada karar kıldığını açıklardım.

Bugün Türkiye’de Türk insanı parlamentoya güvenmiyor. Yüzde 80’den fazla insanımız parlamenterleri güvenilmez insan olarak görüyor ve böyle gördüğü için de parlamenterlerle olan ilişkisini kendi menfaatine bağlıyor. Yani çocuğuna iş bulacak, hastası varsa, milletvekili hastasına yol gösterecek, hastanede yer bulacak. Yani milletvekilini kendisinin Ankara’daki ajanı olarak görüyor. Önce bu yıkılmalı. Ersin Kalaycıoğlu’nun 94 yılına ait bir istatistiği vardı. Çok korkunç bir istatistikti o. Çeşitli katmanlarda yapmış araştırmalarını. *“Aşağıdakilerden hangisi size ülke yönetimi için en çok güven veriyor?”* diye bir soru sormuş. Sonuç: Silahlı Kuvvetler %78, parlamento %22. Şimdi değerli gençler, bir halk demokrasi ile yönetimi benimsemiş olsa parlamentoya önce güvenmesi gerekir. Demokrasiye güveniyor ama parlamentosuna güvenmiyor. Bu tablo onu gösteriyor. 1997’de Silahlı Kuvvetlere olan güven %85’e çıktı. Burada, biz sivil toplum örgütleri olarak hepimiz kusurluyuz, bir kısmımız da suçlu.

İşsizlik sorununu çözmek ve yüksek eğitimde kalite yaratabilmek gereklidir. Bugün üniversitelerimiz basamak basamak sınıflandırılmıştır. İşte benim okulum 9 Eylül Üniversitesi. Öğrenci mezun oldu, özel teşebbüsün karşısına gitti. Kaçıncı sırada? BÜ, ODTÜ, İTÜ sonra 9 Eylül. Dördüncü. O zaman bunu düşünmek zorundayız. Hele daha da küçük taşra üniversitelerine gittiğinizde sistem bu şekli alıyor.

Türkiye’nin eğitim görmüş çok insan değil, çok kaliteli, bilgi sahibi insan yetiştirmesi gerekiyor. Nüfus artış hızına bağlı olarak bir de kentleşme olgusunu yaşıyoruz ve muhtemelen 20 yıl daha yaşayacağız. Yani her sene kentlerimizin nüfusu bir kasaba, bir kent nüfusu kadar artıyor. İstanbul her sene 300 bin nüfus alıyor. Bu, Almanya’da bir şehrin nüfusu. İstanbul bir Avrupa ülkesinin nüfusunu geçti.

Dış politikada partilere göre ve bakanlara göre değişen dış politika değil tutarlı, devamlı, güvenilir bir devlet politikası olmalı. İngiltere’nin devlet dış politika düsturu olan İngiltere’nin dostu ve düşmanı yoktur çıkarları vardır ilkesine göre hareket edilmeli. Öyleyse dış politika da çıkarlar üstüne oturmalıdır. Tabii böyle bir projeye geçtiğiniz zaman geçmişteki 50 senenin ayağınıza takıldığını göreceksiniz. Birdenbire istediğiniz ağırlıkta bir değişimi şu anda yakalayamazsınız. Önce postmodernizmle başladı. Ondan sonra globalleşme, ardından alt kimlikler vs.

Sonuç olarak Balkanlar’dan Kafkasya’ya Azerbaycan’a ulaşan bir çizgi çizin. Bu çizgi 19. yy boyunca kıskanç bir biçimde İngiltere ve Fransa tarafından Rusların güneye inmesini engellemek için çizilmiş bir çizgiydi. Bu çizgiyi alın aşağıya inin. Basra Körfezi’ne, oradan Arnavutluk’a çıkın. Bir üçgen bu üçgen dünyanın bugün en önemli stratejik mevki. çünkü bütün

petrol alanlarını burası kontrol ediyor. Burayı kontrol eden petrolü ve petrol alanlarının ihtiyacı olan suyu kontrol eder. Ana merkez. O zaman PKK'nın, Türkiye Cumhuriyeti üzerine oynanan oyunların anlamı ortaya çıkıyor.

Hiç kimse Türkiye Cumhuriyeti'nin burada Japonya gibi güçlü bir ülke olmasının istemez. Ama şunu da unutmayalım. Körü körüne herkes bize düşman demeyelim. Herkes birbirine düşman. Herkes birbirine karşı kendi ulusal çıkarını koruyucu politikaları uyguluyor. Avrupa'nın karşısına sağlam projelerle giderseniz çözüm yollarını kabul ettirir, istediklerinizi alabilirsiniz. Ama parçalanmış olur, kendi içinizde tutarsız olduğunuz sürece o istediğini size kabul ettirir. Almanya'dan bir örnek. 2 milyon Türk yaşıyor. Bu 2 milyon insan Kemalizmin Türkiye'ye getirmiş olduğu üst kimlikte bütünleşmiş uygar, çağdaş düşüncede birleşmiş insanlar olsaydı örgütlü olarak Alman hükümetinin karşısına çıkar, isteklerini 2 milyon insan adına ortaya koyardı. Almanya bizimkilerin hepsini parçalamış. İslamcılar, onlar da kendi içinde parça parça. Süleymancı, Nakşibendi, Cemalettinci. Birbirlerinin camilerine bile gitmiyorlar. Öylesine birbirlerine düşmanlar. Diğer taraftan ilericiler var, sayıları az. Öte taraftan PKK ve sempatizanları var. Almanya bütün bunların hepsini alttan destekliyor. Çünkü böyle bir tabloyu yönetmek, Almanya içinde, bunların kendisine karşı bir istekle çıkmasını engellemek için en kolay ve ucuz yol. Bu tabloyu Türkiye'ye taşırsanız aynı sonucu görürsünüz. Öyleyse 2000'li yıllara girerken şu Türkiye'yi çok iyi tanıyalım. Hayal üretmeyelim. Gerçeklere dayanalım. Kemalizmin en önemli, özelliklerinden bir tanesi gerçekçiliktir. Gerçeklerin sınırında durabilmektir.

Mustafa Kemal 1. Dünya Savaşı sırasında olsaydı savaşa girmez ya da en akılcı zamanda girerdi. 1922'de Mustafa Kemal'in yerine Enver olsaydı Selanik'i almak için de giderdi; aldıklarının hepsini kaybederdi. Onun için elinizdeki malzemeyle üretmeyi düşündükleriniz arasında dengeli olacaksınız. 10 yaşındaki çocuktan 33 yaşındaki boksörü dövmesini beklemeyin. O ancak İsrail'in efsanelerinde olur. Teşekkür ederim.